

NÂZIM HİKMET KÜLTÜR VE SANAT VAKFI
TARIK AKAN TOPLANTILARI 1
Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim/Kataloglama
Sorunları Sempozyumu
14-15 Eylül 2017, İstanbul

Sonuç Raporu

Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı adına yapılan Tarık Akan Toplantıları 1, İstanbul'da 14-15 Eylül 2017 tarihleri arasında "Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim / Kataloglama Sorunları Sempozyumu" başlığı altında, 2 çağrılı konuşmacı, 2'si Çalıştay olmak üzere 7 oturumda, 25 bildiri ile 180 kadar meslek elemanlarından oluşan katılımcı önünde gerçekleşmiştir.

Açılış konuşmaları ardından Türkiye'de kataloglama konusundaki öncü çalışmaları ve katkıları nedeniyle Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu'na onur konuğu olarak plaketi (kendileri gelemedikleri için Prof. Dr. Doğan Atıgan tarafından iletmek üzere) sunulmuştur.

Sempozyumda çağrılı konuşmacılarımız RDA'nın yapısal özellikleri, kütüphanelerin RDA'ya geçiş sürecindeki incelikleri yanında Türkiye'de kataloglama tarihi ve sürecini anlatmışlardır.

Bildirilerde RDA, Türkiye ve Avrupa'da uygulamaları, RDA'ya geçiş aşamasında üniversitelerimizde yaşanan sorunlar ve Atılım Üniversitesi örneğinde kütüphane politikası; bir derleme kütüphanesi olarak İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi; değişik kütüphanelerimizdeki kataloglama sorunları, nitelendirme, sınıflama, yazılımların özellikleri; katalogcuların değişen sorumlulukları; üniversitelerimizin BBY bölümlerindeki kataloglama eğitimi ve yayınlarının değerlendirilmesi; Türkiye ve dünyada toplu kataloglar, özellikleri ve bunların karşılaştırılması; kataloglamada dil ve anlamın özellikleri, çok dilli konu başlıkları verme; denetimli dizin kavramları; Ahi Evran ve Gaziantep Üniversite kütüphanelerindeki sınıflama sistemlerinin karşılaştırılması; müzik yapıtlarının düzenlenmesinde kuram uygulama ilişkisi, süreli yayınlarda kataloglama ve arşiv belgelerinin kataloglanmasında standart sorunu sunulup tartışılmıştır.

Öğrencilerin gözüyle kataloglama ve bilgiye erişimi sorunlarının değerlendirildiği ilk çalıştayda dört BBY Bölümü öğrencisi tarafından RDA, kataloglama, bilgiye erişim dersleri ve sorunları tartışılmıştır. Son oturum olan ikinci Çalıştayda ise Türkiye Kataloglama Eşgüdüm Merkezi; Milli Kütüphane'nin çalışmaları ve işlevi tanıtılmış; kataloglamada tutarlılık, Türkiye'de siyasal yapı ve kütüphane politikalarına etkisi ve üniversite kütüphanelerinin ne yönde katkı sunabilecekleri tartışılmıştır.

Sonuç olarak;

1. Türkiye'de bilginin düzenlenmesinde kataloglamada AAKK2'den RDA'ya geçiş sorunu henüz yeterince anlaşılmamış ve gerçekleşmemiştir.

2. RDA'nın üniversitelerde öğretilmesinde öğrencilerin ve meslek elemanlarının Türkçe kaynak sorunları bulunmaktadır.
3. Derleme Yasası kanalıyla gelen kitapların, Derlemeden yararlanan altı kütüphanede ayrı ayrı katalog kaydının yapılması emek, zaman ve para kaybı yanında kataloglamada tutarsızlıklara da neden olmaktadır.
4. Kütüphanelerin -Milli Kütüphane başta olmak üzere- uzman personel sağlayamaması nedeniyle ihale yoluyla dışarıya kataloglama ve sınıflama yaptırması tutarsızlıklara yol açmaktadır.
5. Değişen hükümetler, aynı siyasal partinin değişen bakanlarıyla değişen bürokratların birbiriyle tutarlı olmayan, birbirini izlemeyen politikalarının kaynağı, kütüphanecilik alanındaki yasal boşluklardır.
6. Aynı ad altında eğitim ve öğretim yapan Bölümlerin birbirinden ayrımlı terim ve kavram kullanmaları uyumsuzluklara neden olmaktadır.
7. İhale yoluyla alınan projelerde öğrencilerin çalıştırılması, yapılan hizmetlerde yanlışlara ve tutarsızlıklara yol açtığı gibi, mesleğin değerini düşürmekte ve her yıl yüzlerce bölümleri bitirenlerin işsiz kalmasına ya da düşük ücretler karşılığında çalışmasına neden olmaktadır.
8. Ülkede yetişmiş personel eksikliği bulunmamaktadır, mesleki aidiyet duygusu ve bilinci ile çalışan personel eksikliği sorunu vardır.
9. Kataloglamanın temel aracı olan kütüphane yazılımlarının uluslararası standartlara kesinlikle uygun olması gerektiği, değişen bürokratlarla programların değiştirilmesinin yanlış olduğu sonucuna varılmıştır.
10. TO-KAT, kütüphanelerimizin durumunu yansıtan bir ayna gibidir. Toplu katalog kayıtlarında iyileştirmeye gidilmesi, kütüphanelerin tek tek iyileştirmeye gitmesi demektir. Ulusal ve kurumsal kataloglama politikaları geliştirilmelidir.
11. Kataloglama uygulamalarına yönelik etkin bir işbirliği ortamı ya da politikaları bulunmamaktadır.
12. Altyapı çalışmalarının hızlandırılması ve ulusal kataloglama politikası yanında, kurumsal politikaların da geliştirilmesi gerektiği dile getirilmiştir.
13. Türkiye'de yeterli bibliyografik denetim sağlanamamaktadır. Ulusal yetke oluşturma adına bir eşgüdüm merkezine gereksinim duyulmaktadır.
14. Hizmet alımları olsun, kataloglama birimi çalışmaları kapsamında olsun, kataloglanan materyal sayısının, niteliği riske atan ve baskı yaratan bir performans göstergesi olarak sorun yarattığı anlaşılmıştır.
15. Türkiye'deki Kataloglama Eşgüdüm Merkezi işlevini Milli Kütüphane'nin yürütmesinin uygun olacağı bütün katılımcı ve konuşmacılar tarafından dile getirilmiş ve önerilmiştir.
16. Dar alanlarda kataloglama sorunlarının belirlenip, Milli Kütüphane'nin sağlayacağı ortam ve olanaklarla düzenli ve sürekli aralıklarda tartışılması önerilmiştir.
17. Belirlenecek toplantılara üniversitelerimiz ve uygulamacı konumundaki kütüphanecilerimizin katılımının sağlanmasının uygun olacağına karar verilmiştir.
18. Ayrıca
  - a. Kataloglamada yetke konumunda Türkçe bir internet sayfasının oluşturulması,
  - b. İyi kataloglamanın önemi üstüne çeşitli bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitici bilgi materyallerinin hazırlanması,

- c. Tartışma gruplarının oluşturulması,
- d. Ulusal, akademik ve popüler konu başlıkları listelerinin hazırlanıp, terimlerin çıkarılıp eklenmesi işlemlerinin yürütülmesi,
- e. Standartlar ve protokoller üzerinde anlaşma sağlanması,
- f. Gerekli yasal düzenlemelerin hazırlanması,
- g. Kataloglama ile ilgili daha fazla Türkçe yayının üretilmesi,
- h. Ulusal ve uluslararası alanda sınıflama ile ilgili konferans, seminer ve mesleki eğitimin düzenlenmesinin konuya olan yetkinliği artıracak inancı da dile getirilmiştir.

Bu doğrultuda;

- Sempozyum süresince tartışılan konuların gösterdiği önem, Milli Kütüphane'mizin öncülüğünde bir an önce bir yol haritasının belirlenerek harekete geçilmesini gerektirmektedir.
- Türkiye Yayıncılar Birliği, TKD, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Derleme Müdürlüğü, ISBN Türkiye Ajansı, Telif Hakları Genel Müdürlüğü, Milli Kütüphane, Bölümlerimizdeki konuyla ilgili öğretim üyeleri gibi mesleki temsilcilerimizin ivedi işbirliğine girmeleri gerekli görünmektedir.
- Kataloglama birimlerinde Kütüphanecilik/BBY Bölümlerini bitirmiş kişilerin çalıştırılması zorunluluğu/yaptırımı getirilmesi gerekmektedir.
- Yurtdışında olduğu gibi Türkiye'de de kataloglama işi yapan firmalar öğretim üyelerinin danışmanlığında ulusal standartlara bağlı kalarak kendi standartlarını belirleyebilir, Öğretim üyeleri, BBY mezunları, öğrenciler, emekliler için bu çeşitli iş olanakları sağlayabilir.
- İhale ile kazanılan projelerde öğretim üyeleri bilirkişi ve/veya danışman olarak görev almalıdır. Milli Kütüphane için bir değil birden fazla danışman Öğretim üyesi istenebilir. Danışmanların yüklenici ya da işi alan firmadan yerine getirmesi gereken koşulları ve ölçütleri iyi belirlemeleri gerekir.
- Bütün bunların ve daha fazlasının bir an önce yaşama geçirilebilmesi için Milli Kütüphane Başkanlığı altında Kasım Ayı içinde "Kataloglama Eşgüdüm Merkezi "nin çerçevesini belirlemek üzere zaman ayırabilecek, emek verebilecek BBY Bölümlerinden ilgili öğretim elemanları, Üniversite Kütüphanecileri (RDAYı uygulayanlardan), Milli Kütüphane, Derneklerin Temsilcileri, Kültür Bakanlığı temsilcisinden oluşan küçük bir grup ile toplantı ile yapılacakların yol haritası çizilmesi önerilmektedir.